

België leert een internationaal publiek huizen bouwen van stro, een houten geraamte en leem

Misschien was het eerste biggetje toch niet zo dom

'Stro is bijna net zo sterk als beton!' Cursusgever Tom Rijke krijgt de lachers op zijn hand wanneer hij de voordelen van bouwen met stro en hout uit de doeken doet. Zijn publiek gniffelt, maar Rijke meent het. Nog tot vandaag loopt in het Limburgse Millen bij Riemst de tweejaarlijkse European Straw Bale Gathering. Zo'n tweehonderd professionals en geïnteresseerde bouwers uit de hele wereld komen er netwerken en leren hoe ze huizen van stro bedekt met een leemlaag kunnen neerpotten. 'Sigaretten zijn hier niet welkom.'

DOOR SUE SOMERS / FOTO YORICK JANSSENS

Onder een loden zon demonstreert de Amerikaanse delegatie hoe zij muren van strobalen optrekken. Even verderop tonen de Duitsers hun aanpak, en ook de Belgen laten zich niet onbetuigd. De cursisten kijken gefascineerd toe en registreren elke beweging met hun digitale fototoestel. Sommigen houden zelfs een camera gericht op het tafereel. "So now we take the slijpschijf to cut the little pieces of wood", aldus een enthousiaste cursusgever, die zich omdraait en zijn collega's wanhopig aankijkt. "Slijpschijf, hoe zeg je dat in het Engels?" Als vers getapte moppen schallen de babylonische spraakverwarringen over de speelplaats van de lagere school in het Riemsterse Millen. Niemand die erom maalt. Uitleg is bijkomstig, de kennisoverdracht gebeurt hier vooral door zelf aan de slag te gaan. Vijf dagen lang is Millen, een landelijk dorp in een uithoek van Limburg, het centrum van de stroarchitectuur. Tweehonderd mensen uit 27 landen, tot Israël en Mongolië toe, komen er van elkaar leren en informatie uitwisselen.

"We hebben strobalenorganisaties, architecten, lers, aannemers en andere geïnteresseerden", zegt Geert Goffin van Casa Calida, een organisatie die het bouwen met houtskelet en muren van stro in België promoot. "Diverse landen komen hier hun technieken tonen. De bedoeling is dat iedereen van elkaar bijleert. In de strobalenwereld is netwerken heel belangrijk: je leert het meeste door kennis door te geven. Er zijn ook behoorlijk wat blogs op het internet."

Goffin legt uit hoe dat komt. "Wie een huis bouwt van stro, is zelf aannemer. Iemand komt het houtskelet wel voor je neerzetten, maar de meeste bouwers gaan daarna zelf aan de slag. Muren optrekken van stro, die muren lemen, soms zelfs elektriciteit leggen: er zitten heel wat handige Harry's onder de strobouwers." Al is daar verandering in aan het komen, weet Goffin. "Er zijn stuka-

men zijn in het bepleisteren van strobalen muren met leem."

De handen uit de mouwen

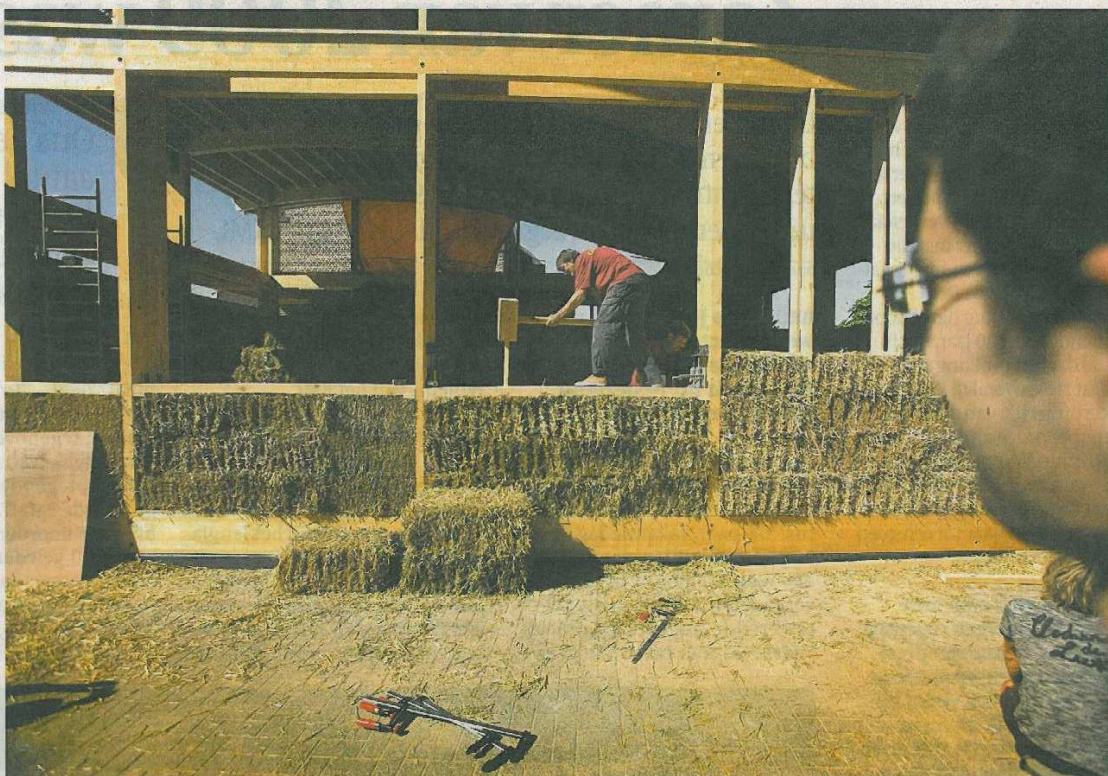
In Millen blijft het niet bij workshops volgen en causerieën afdweilen alleen. De deelnemers aan de European Straw Bale Gathering moeten ook de handen uit de mouwen steken. De basisschool laat momenteel een turnzaaltje optrekken uit hout en stro. Het is de bedoeling dat elke

GEERT GOFFIN (CASA CALIDA):
Momenteel staan er al een vijftigtal huizen in België, over een paar jaar zullen dat er meer dan 200 zijn

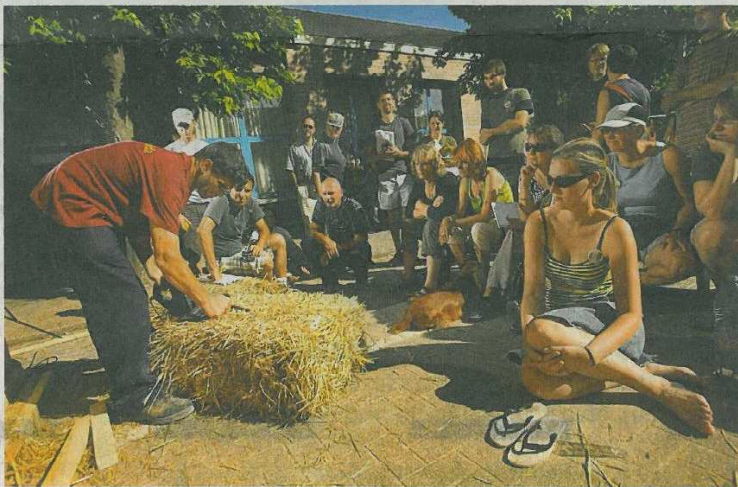
cursusgever, door zijn techniek te demonstreren, de muren met de deelnemers bouwt.

Michal uit Slowakije luistert geconcentreerd naar de uitleg van de Nederlander Tom Rijke. Het Engels van Rijke is nogal krakemikkig en spreken in de richting van het publiek niet zijn sterkste kant, maar zijn enthousiasme maakt veel goed. "Ik steek er wel wat van op", beweert Michal, die zijn laatste jaar architectuur achter de rug heeft. Maar over bouwen met hout en stro heeft Michal als student nooit iets geleerd. "Daarom ben ik hier. Ik wil dit soort huizen voor mezelf en mijn familie bouwen."

Bouwen met stro werd in het begin van de vorige eeuw voornamelijk toegepast in de Verenigde Staten. Dat gebeurde met de techniek van *load bearing*: de strobalen worden op elkaar gestapeld, en de dakconstructie die erop rust, drukt de balen op elkaar, waardoor de muren worden verstevigd. Een groene golf deed het principe overwaaien naar het westen, waar verscheidene varianten op de *load*

■ Vijf dagen lang is het Limburgse Millen het centrum van de stroarchitectuur. Tweehonderd mensen uit 27 landen, Israël en Mongolië toe, komen er van elkaar leren.

bearing worden toegepast.

Steeds meer ecologisch bewuste bouwers kiezen tegenwoordig voor een huis van stro, zegt Geert Goffin van Casa Calida. "Momenteel staan er al een vijftigtal huizen in België, over een paar jaar zullen dat er meer dan 200 zijn. Tien jaar geleden zijn we er hier in Riemst mee begonnen, samen met architect Peter Vos. Sinds drie jaar merken we dat het echt goed begint te bollen. Dat zien we aan de inschrijvingen voor cursussen die wij organiseren. Bij ons kunnen bouwers leemtechnieken

aanleren, of een basiscursus strobouw volgen."

Maar wat met de nadelen? Een huis met muren van stro kan toch geen keukenkasten dragen, of zelfs maar een simpel schilderij tegen de muur? "Daar zijn oplossingen voor", zegt Hilde Van Wildemeersch van Casa Calida. "Voor onze keukens hebben wij een binnenmuur gezet en minder hangkasten voorzien. En schilderijen hangen wij op aan de balken van het houten skelet, als je nog weet waar die zitten. Of we voorzien

een systeem met rails, zoals bij tentoostellingen."

Brandgevaar

En wat met het brandgevaar? Ook dat valt mee. Een huis van stro is niet onveilig dan een huis van baksteen, zegt Siss Hein van de Duitse strobouwvereniging Fasba. Zij is in Millen om haar netwerk te verzorgen. "Het risico op brand is het grootste wanneer het huis in opbouw is. Dan slingert overal los stro rond. Een sigaret is dan bij wijze van spreken voldoende om de boel in brand te laten vliegen. Maar als het huis af is, is het net zo brandveilig als een gewoon huis. Doordat het stro in de muren wordt samengedrukt, wordt lucht in de balen weggenomen. Het vuur vindt dus geen zuurstof om zich te verspreiden. En de leemlaag op de muren werkt 90 minuten lang brandvertrager."

Voor Attila Mészáros is het al zijn vierde European Straw Bale Gathering, die om twee jaar in een ander land plaatsvindt. De Hongaar werkt voor een organisatie die instaat voor de kwaliteitscontrole bij de bouw van strohuizen. "Zelf woon ik een gewoon bakstenen huis, maar ik droom al zo lang van een strooien huis. De technieken heb ik ondertussen wel onder de knie, denk ik. Als ik thuiskom moet ik toch eens goed met mijn vrouw gaan praten."

Architect Peter Vos: 'Dit is niet zoiets als een modern Bokrijk neerpotten'

Tiens, huizen bezet met leem, kennen we dat niet van in Bokrijk? "Met alle sympathie, maar wij zijn geen modern Bokrijk", zegt architect Peter Vos, die van strohuizen zijn handelsmerk heeft gemaakt. "In Bokrijk zijn de huizen volledig van leem. Wat wij doen, is muren van stro bezetten met leem, die we in deze streek overigens maar van de grond

hoeven te schrapen."

Vos kwam voor het eerst met strooien huizen in contact toen zijn broer terugkwam van een reis naar Australië. "Hij had daar in een huis van hout en stro overnacht en vond het geweldig. 'Bouw mij er ook zo één', luidde de opdracht. Daar heb ik toch eens over moeten slapen. In ben in Bokrijk gaan kijken, ja, maar uiteindelijk ben

ik met een timmerman rond de tafel gaan zitten. Samen hebben we een vakantiewoning gebouwd in Mal bij Tongeren, om te oefenen. Dat huis kan trouwens gewoon worden gehuurd."

Uiteraard woont ook Vos in een houten huis met wanden van stro, al heeft dat wat voeten in de aarde gehad. Vos woont in een beschermde pas-

torie. In de tuin, waar hij zijn houten uitbouw had gepland, staat een statige eik. "Die wilde ik niet weg doen, om sentimentele redenen. Ik heb mijn huis ontworpen rond de eik, die nu in het midden van mijn woning staat. Zo ben ik altijd een beetje buiten, ook wanneer ik binnen zit." (SS)

www.casacalida.be